

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 fr., $\frac{1}{2}$
an 9 fr., $\frac{1}{4}$ an
4 fr. 50 cm.

Foia apare în fie care
Sămbătă.

Unirea

Inserțiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fl., a doua
oară 12 fl., a treia
oară 10 fl.

Tot ce privește foia,
să se adreseze la: Re-
dactiunea și admini-
strațiunea „Unirea”
în
Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XVI.

Blaj, 27 Ianuarie 1906

Numărul 4.

Invitare de abonament.

Rugăm pe On. abonenți, cari sunt încă în restanță cu abonamentul de pe anii trecuți, — să binevoiască a ni-l trimite fără amânare, pentru ca foaia să-și poată plăti datoriile sale.

Totodată rugăm pe toți, să binevoiască a-și renouă abonamentele pe anul 1906. cu prețurile de

12 Cor. pe anul întreg,

6 „ pe o jumătate de an,

3 „ pe un pătrar de an.

ADMINISTRAȚIUNEA.

Parohiile dela sate.

II.

E vorba dară de interesele cele mai vitale ale poporului românesc, pe care le represintă preoțimea noastră. Căci oficiul unui preot nu să poate restringe numai la serviciile divine din dumineci și sărbători și la celealalte funcții preoțești, ci el trebuie să fie totul în comună. El trebuie să cunoască oamenii, să fie în curat cu lipsele lor, să știe chibzui cum să-i mântue de ruină materială, să le știe apăra și promova interesele, și nu chiar greșesc aceia, cari pentru toate câte să întâmplă în comună, pe preot îl fac responsabil.

Poporul nostru este în mare parte sărac și dator. Și din ce crește sărăcia și datoră, din aceea crește nepăsarea și decadența. În cazul acesta bisericile rămân goale, tot zelul preoților, fără nici un efect, căci oamenii caută la ce e ieftin, și din ce pot trage folos. Preotul e păstor, dar n'are turmă, ar vrea să ridice o biserică în locul celei, care să prăbușește, dar n'are cu cine, ar vrea să susțină școala, dar nu-i de unde, ar vrea să facă multe, cum va face, când oamenii

sunt calici, și neavând nimica, puțin le pasă, dacă au sau n'au școală, dacă biserica nu să mai poate folosi — ei n'au nimica, nu le mai trebuie nimica.

Preotul în parohie cunoaște multe rele, multe defecte, dar aproape toate se reduc la adevăratul isvor, la sărăcie. Până ce nu se apucă cu mână tare, dacă și nu de a-și scoate credincioșii de-odată la lumină, dară cel puțin de a lucra pentru a nu se întinde sărăcia și mai mult, până atunci înzădar să încearcă de a lecu celelalte rele, că să suprimă unul și două ies în locu-i, își face datorința, dar nu-și înțelege misiunea. Veacul nostru e înșelător, pe comune, cari înainte cu 20—30 de ani au fost bogate, înfloritoare, banii, cari li s'au imbiat de prețuțindenia le-a adus la sapă de lemn. Unde ar fi o misiune mai sfântă, mai mare, decât de a le mântui de ruina materială? Cred, că de acestea idei au fost conduse și Consistoarele noastre până acuma, când la conferirea parohiilor au fost mai totdeauna și cu anumite considerațiuni locale.

Preoții să fie și să se considere pe sine de stabili în parohii în interesul lor și în interesul comunelor. Dacă tot de acestea principii sunt conduse și astăzi Ordinariatele, e lucru tare de mirat, de ce sunt atâta administratori parohiali, și mai ales în dieceza Gherlei. Nu cumva să țintește prin aceasta la abandonarea praxeii vechi din biserică noastră, care face pe preoți de a fi tot gata de plecare în altă parohie, de a-i face, ca în parohie, unde de fapt sunt să se considere de oaspeți, să-și facă datorința numai, așteptând cea dintâi ocaziune, ca să plece airea, unde porțiunea canonică e cu 2—3 jugăre mai mare, decât cea din parohia lui? De ce să-i facă, ca în loc să lucre cu dinadinsul pentru binele oamenilor, să-și petreacă vremea cu poștariul,

șeful de gară, arândașii, tot oameni străini de noi și de interesele noastre, iar porțiunea canonică să și-o deie în arândă?

E vorba de interesele cele mai mari și mai vitale ale preoțimei și poporului nostru. Biserica să se îngrijască de bunăstarea preoților săi, ca aceștia în schimb să grijască de cea a poporului, să fie trimiși de parohi stabili în comune, și încă în comunele acelea, cari corăspund mai bine intereselor lor, dându-lă astfel prilej de a lucra și ei pentru binele oamenilor. Multor rele să va preveni în felul acesta. Sunt tot mai dese cazurile preoteselor văduve și copiilor de preoți orfani. Cu penziunea, ce o primesc acestia, nu pot trăi, cei mai mulți nu au nici casa proprie, din casa parohială îi scoate, cel nou numit.

Consistoarele să nu țină morțiș la edificarea caselor parohiale, cari tot deuna cu mare scârbă se ridică și cu mai mare se susțin, ci să-i deie ocaziune parohului de a-și face casa lui. Noi nu avem societăți „Székelymentő” ajutate de stat, nici colonisa nu avem unde, nici fabrici și alte câștiguri nu putem da poporului nostru, după cum dă statul iubitorilor săi sacui, noi trebuie să le trimitem preoți harnici, luminați, zelosi și pricepuți, cari să înlocuiască toate acestea.

Biserica se îngrijește și trebuie să se îngrijască, ca preoții săi să fie dispuși acolo, unde pot trăi mai ușor, ca în schimb aceștia să grijască de starea materială a oamenilor. A cui e pământul, a aceluia e țara. Viitoriul e al luptelor pentru proprietate, și acela care previne luptele acestea, și cu spirit chibzuit, își pune poporenii în picioare, acela mult a făcut.

e.

Un învățător român.

Câte nu s'ar putea spune despre șicărările cărora sunt espuși bieții români aplicați în oficiile de stat.

Nu e destul, că te ferești de ai tăi, încetând ori-ce atingere, ei cer să te lapezi și de nume, moștenire atât de scumpă pentru ori ce om de omenie și de caracter.

Ei cer o a doua renaștere cu numele, îți cer nume neaoș unguresc, ca astfel nimic să nu mai ai, ce să te reamintească pe tine însuși ca român. Ideea aceasta nefericită au infiltrat-o ungurimei jidovii. Acești oameni fără caracter și cinste s'au format un titlu de mărire la șovinismul morbos, ce a cuprins ungurimea, și cer magiarizarea până și a aerului. Ei au înțeles slăbiciunea unguirilor și și-au lăpădat caracterul și cinstea, numai ca ajungând la inima lor să le poată răpi punga. Iar unguirii în infernala ideii de magiarizare nu văd răul, spre care îi împing cei ce le cântă osana.

Oamenii, cari să lapădă cu atâta ușurință de caracterul lor, nu vor contribui nici odată la întărirea elementului magiar, ei sunt mai mult niște elemente distructive, și dacă vre-unul dintre ai noștri ne părăsește în chipul acesta, numai bucura ne putem. Că între noi sunt puțini pierduți, cari își schimbă numele, să poate observa zilnic din ziarele din Budapesta, cari au o rubrică permanentă, unde să vestește cu glas de biruință magiarizarea numelor: Kohn Schwarz, Nussbaum, în câte un nume istoric magiar.

Și dacă vei găsi într'un an un nume românesc magiarizat, să fi sigur, că acela s'a făcut între cele mai mari dureri sufletești,

ca să salveze bucățica de pâine pentru 6—8 copii.

Mulți însă au preferit mai bine, să-și piardă pâinea, decât să-și magiarizeze numele. Un exemplu de caracter este Elie Răuceanu, învățător în Tömörkény, cott. Ciongrád. Acest învățător a fost 13 ani în o școală românească din Transilvania, și fiind un bun pedagog, inspectorul i-a făcut propunerea să treacă la școala de stat. Om cu familie mare, Răuceanu a lăcomit.

Deși el a fost numit învățător la o școală de stat într'un sat magiar, ca să nu fie în atingere cu neamul său, și deși își făcea datorința, cum nu să poate mai bine, totuși numele de Răuceanu era un ghimpe în ochii șovinștilor. S'a luat deci hotărârea să-l schimbe în Roka (Vulpe). Însuși ministrul de instrucțiune publică a dat acest ordin. Răuceanu însă s'a revoltat în sufletul său cinstit de această barbară pretensiune, care e o visolare atât de bruscă a dreptului și a moștenirii celei mai scumpe, și s'a scris și mai departe, ca în matricula botezaților și în diploma de învățător.

Acest cas atât de revoltător a indignat chiar și pe un învățător magiar.

În ioaia „Tanitók Szava“, redactorul învățător Juhay Antal, între altele scrie:

Aceste două cuvinte (Elie Răuceanu) sunt numele unui învățător de naționalitate română dela o școală maghiară de stat. Numele unui învățător de stat, care cu toată credința sufletului ține la numele său supărător pentru urechia unui maghiar, „Răuceanu“ și nu vrea să primească numele de „Roka“.

Mă revolt în adâncul sufletului, sângele îmi fierbe, pumnii mi-se încheștează, și toate aceste afecte mă îndeamnă să iau cartea legilor ungurești și tripartitul lui Verböczy

și să-l asvârl în fața acelor, cari diriguiesc la noi diferitele ramuri de guvernământ.

Lui Elie Răuceanu deja de 8 luni nu i-se plătește leafa, din cauză că nu vrea să-și schimbe numele moștenit dela străbuni cu numele maghiar „Roka“ ce vreau să i-l octroieze.

Schimbară aceasta de nume o pretinde dela Răuceanu însuși ministrul cultelor și instrucțiunii publice.

Este de neînțeles această pretensiune, mai cu samă dacă considerăm că Răuceanu și-a întrebuințat numele familiar moștenit, zeci de ani fără nici o supărare, iar numele de Roka nici odată nu l'a folosit.

Controlorul percepției din Ciongrád, referindu-se adecă la ordinul ministrului îi cere învățătorului Răuceanu, ca să-și iscălească chitanțele de leafă cu numele Roka și fiindcă Răuceanu acum de 8 luni refuză a împlini această cerere nedreaptă, oficiul de dare dela Aprilie a. tr. nu-i achită leafa.

Nedreptatea ce i-se face bietului învățător șicanat o mai poteteează și controlorul dela oficiul de dare imputându-i pâinea ungurească și trimițându-l în România, când se duce să-și ceară salariul, pentru care a muncit!

Elie Răuceanu, în urma aceasta, nu are cu ce-și acoperi nici întreținerea sa, nici a familiei sale număratoase. Nevasta și copiii, ca să nu piară de foame s'au retras în comitatul Treiscanne și trăcesc ca vai de ei la distanță de sute de chilometri de capul familiei, iar Răuceanu fiindcă nu vrea să asculte de numele Roka, e avizat să-și întrețină viața amară din mila părinților elevilor săi desculți. Este avizat să primească pomană dela niște oameni săraci, cari singuri sunt avizați la ajutor, dar din inimile cărora n'a perit iubirea creștinească.

Elie Răuceanu aproape o jumătate de secol și-a împlinit cu credință datoritiile civile. A fost om pactic, tată bun și și-a plătit regulat impozitele. Deși n'a fost nici odată la școală ungurească, totuși și-a însușit limba maghiară în vorbire și scriere.

FEUILLETON.

Visuri risipite.

— Schiță. —

„Ionică trecea pe puntea îngustă cu cei doi frați ai săi. Din nenorocire piciorul lui Ionică luncă...“

Dascălul s'apropie de fereasta deschisă, privind în neștire în gol. Pe dinaintea lui pare-că aleargă mormurând riuțelul... colo în jos se vede puntea cu cei trei frați; — cel din mijloc scobâlțește, e sub punte... numai capul i-se arată spăriat printre vălurile... — Dascălul tresare și se ridică dela fereastă.

„Care din acești doi frați a lucrat mai cuminte?“ încheie copila, închizând cartea și privind liniștită, întrebătoare, spre „Domnul învățător“.

„Mi-ai spune, care?“ întrebă mehanic, cu glas uscat, perit, dascălul în vreme ce în gândul lui pare-că vede pe Lisandru, cum întinde „un băț lung“ lui Ionică și-l trage la țarm.

„Lisandru“, răspunde fetița, cu glas limpede, resonător, arătând, de ce Lisandru a lucrat mai cuminte.

... În școala largă, cu pereți scunzi, în o lumină mohorită de toamnă noroasă, se văd în șir, capetele tinere, aplecate spre bănci... Un suzur încălțit de șopote, amestecat cu scârțâitul lin al condeielor; în băncile prime, de ambe părțile, mititeii

șgărie apăsate cu creionul de piatră pe tablă... .

Dascălul, cu capul rezimat de bușca ferestii deschise, privește în depărtare. Un vânt subțire, rece, mișcă crengile sălcămului de-asupra ferestii; frunze galbene sboară legănate prin ploaia, ce cerne mărunt... .

Se simte așa de singur, așa de pustiu... Șopotul băieților se împreună cu fișturul, din când în când înieptat, șuierător, al sălcămului. — I-se pare că e departe undeva, într'o poiană, în mijlocul pădurilor. A venit aci să se recreeze după un an de muncă oboșitoare, care i-a zdrobit puterile, i-a frânt idealurile și i-a nimicuit nădejdirile.

„Cât de greu e, să fii dascăl! De ce nu dă oare Dumnezeu putere înzecită unui învățător... doar ostenelele lui sunt de zece ori, cât ale altora!“

Își amintește și acum, cu câtă însuflețire și nădejde a început. „Învățătorii de acumă nu-s învățători; dar eu voi fi! voi da exemplu! Voi crește o generațiune, care s'o pot numi a mea, carea să fie pildă și altora! Voi trece apoi poate în alt sat, mai departe, și voi face tot așa. Voi îndemna, voi sili și pe alții, să facă asemenea. — Și mi-se va vedea efectul! voi ajunge poate să-l văd încă cu ochii... un popor, cu care să te poți înțelege, cu care să poată sta ori cine de vorbă.“... .

Abia un an a trecut de atunci, și acum?... Un nod i-se suie în grumazi, pare-că îi trec fiori reci prin tot trupul. Sălcămul se scutură șuierând, involburat de vânt, îl stropește cu picuri reci, și câte-va frunze galbene cad pe fereastă lângă el. — Le țeie în mână, le întinde, le netezește... Ca ele e acumă și el — numai cât

poate toamna lui e ceva mai târzie, decât a lor. Pravul școlii i-a uscat trupul slab, și aierul, în care resonă atâtea glasuri de argint — lui i-a înădușit peptul, i-a secăt giasul. Și acum, ce folos!... De ce ar mai sta înaintea atâtor fețe rumene, cari privesc mirate la „Domnul învățător“, de cari pare-că îi e sfială, pare-că îi e rușine, — „s'or spăria de mine acușă! — Să mă retrag.“

Dar, de-odată își vede acum la picioare, frânțe, zdrobite toate idealurile. — În locu-i va veni un altul, unul ca totii ceilalți!... Și atunci ce folos de o viață nimicită, jertfită pentru băieții sei, pentru satul seu, pentru neamul seu!

... Va cerca să-l înduplece pe cel ce-i va lua locul, să urmeze pe drumul început de el, să îmbrățișeze idealurile, de cari el a fost condus... — Dar nu! nu se poate! Asta n'ar pute-o face! Îi cunoaște el bine pe ceilalți, pe colegi.

— Nu, nu! Voiu rămânea! „Stingă-mi-se încă-i și ultima schinteie pe altarul, pe care s'a consumat flacăra!...“

În odăița scundă, cu ferestile mici, e o căldură molatică, în care plutește dulce miro de busuioc. Amurgul serii umede își cerne în lăuntru lumina cenușie. Dascălul stă întins în pat, acoperit ușor până peste pept; fruntea se arată albă, senină, de sub părul mare, castaniu. Ochii și-i ține ațintiți în un colț al grinzii, clipind rar, din când în când. Pare adâncit în gânduri. Lângă vatră toarce mama. Puțintică, ghemuită pe scaun, cu fața sbărcită, nescată. Degetele încrețite învârt fără încetare fusul, purtându-l în sus și în jos. În cap, gândurile

Își poate ori cine închipui cât zel și perseverență i-a trebuit pentru aceasta! Treisprezece ani a funcționat la școala românească însă cu succes atât de bun, încât inspectorul școlar însuși l'a invitat să treacă la stat.

Eu pot să înțeleg prea bine, ca cineva să țină la numele său nepătat. Știu că pe unii îi leagă de numele moștenit sentimente de pietate, bună-onorare ca de pământului și casa unde i-a stat leagănul. Rănceanu cu drept cuvânt se scandalizează, când cineva îi cântărește patriotizmul, după cum își păstrează sau își lăpădă numele familiar. Sufletul lui se revoltă și se opune forței, căci nu pricepe de ce n'ar putea fi și cu numele lui românesc un fiu tot așa de credincios al patriei sale ungare, ca ori câți alți indivizi ușurei și suspecti, cari la prima suflare își lăpădă nume și tradiții și pentru plata bună își vând și patriotizmul?

Înțeleg rezistența lui Rănceanu și văd că are tenacitatea caracterului o calitate pe care trebuie să o aibă învățătorul, și pe care o conzider de virtute.

Mântuește-ți sufletul!

În luna lui Noemvrie a anului trecut am dat în numele soc. de lect. „Inocențiu M. Clain” a teologilor din Blaj, un apel și o coală de prenumărare pentru cartea de predici ce vom a o eda, intitulată: „Mântuește-ți sufletul”. Glasul nostru ce grăia prin litera moartă a aceluia apel, a aflat răsunset din inima multora, nu numai la preoți, ci chiar și la laici. Și-am simțit o mângâiere nespuse de mare, când acest răsunset să manifesta aici-colea, nu numai într'un anunț de prenumărare rece și oficios, ci să îmbrăca în haina trumoasă a vorbelor dulci de incurajare. Aceste incurajări au fost tot atâtea impulsuri puternice, cari ne dădeau puteri nouă atunci, când istoviți de munca grea ce am luat-o

asupra noastră, însuflețirea tinerească lanzezeea. Le ceteam cu lacrimi în ochi pentru că vedeam în acelea apăsările ostenelelor noastre, vedeam însuflețirea Veneratului nostru Cler, pentru înaintarea noastră pe toate terenele, și aceasta ne făcea să uităm oboseala muncii. Tocmai de aceea, dacă D-zeu ne va ajuta să scoatem acel op de predici, aceasta trebuie să o mulțămim în mare parte și acestor indemnuri frumoase — Iată unele fragmente din acele scrisori pline de dragoste, adresate societății noastre:

„Cumcă în literatura noastră bisericească — scrie P. O. D. Vasile L. Pop, zelosul protopop al Almașului — e foarte simțită lipsa opurilor de predici potrivite pentru popor, e un adevăr incontestabil, — și când D-Voastră recunoscând lipsa aceasta V'a-ți adoperat cu traducerea și editarea unui op de valoare a îmbogăți literatura noastră bisericească, n'am cuvinte să Vă scriu în mod destul de elogios și să Vă gratulez pentru această întreprindere măreață... A avea Clerul Arhidiecezan o tinerime vrednică ca D-Voastră — o tinerime, carea deja în Seminar să se nizuiască a da semne de viață, și carea în zelul său înfăcărât nu lasă nici timpul de recreare a zbura fără profit de muncă valoroasă — e numai un titlu de mândrie, atât pentru s. biserică cât și pentru Vener. Cler și Superioritatea Seminariale... Rog pe marele D-zeu, ca să reverse peste D-Voastră toți „toată darea sa cea bună și tot darul cel de sus”, și schimbând și soartea bisericilor sale, pe când veți eși din lăcașul viselor de aur pe arena vieții publice, să fie și orizontul neamului nostru românesc mai senin și mai tihnit“ !!

M. O. D. Gavril Cioba, paroh în G. Orșova ne scrie: „Înr'adevăr a fi indiferent și a nu da atențiune invitării de prenumărare la cartea ce voți a o eda, ar fi un păcat, deoarece în via Domnului fiecare lucrător, carele și cunoaște sublima misiune, în predicile acele poate afla un ajutor nespuse de mare. Deci nu pot decât să laud și să felicit. Clerul tânăr din Blaj...“

P. O. D. Marcu Păscuțiu, protopop în Siria, zice: „Cu plăcere viu a Vă gratula pentru nimerita alegere și a Vă destăinui, că eu cu toată plăcerea mă scriu între prenumărănti“. — Tot în senzul acesta ne scriu M. O. Dni: *Emiliu Antal*, capelan în Chereleș, *I. Bardosi*, preot în Bârcea mare, *Ales. Nica*, preot gr. or. în Almaș, și alții.

Iar iubiiții nostri colegi, *On. teologi din Sătmăș*, astfel ne scriu: „Cu bucurie am primit avizarea, prin care ne faceți cunoscut opul prețios, care va să apară, cu atât mai vârtos, cu cât suntem constrânși în lipsa opurilor prelucrate în limba noastră dulce, a procura opuri scrise în limbi străine; drept aceea însuflețit venim a Vă sprijini munca măreață, etc.“ — Nu mai puțin călduros ne scriu colegii din *Bpesta, Ungvár, Strigon*.

În deosebi ne-a impresionat epistola venerabilului bătrân, *adv. Mihail Bontescu*, scrisă cu mâna tremurândă, în care zice: „Vă trimit prețul cărții, 4 cor anticipative — căci nu știu, mai trăi-voi oare pe timpul când va fi gata cartea de predici“. — Dzeu să-l țină!

Ba ce e mai mult, un român din Șeica mare, emigrat în America, cu numele *Ilie Pali*, ajungându-i în mână o coală de prenumărare, a colectat 22 cor. de pe la soții săi, care sumă ne-a și espedat-o, pentru „a putea pune sub tipar o carte de predici pe ritul gr. cat.“ — precum ne scrie el. Și anume au dăruit: *Ilie Pali* 1 dolar, *Ioan Cazala* 40 cent., *Ioan Cioroi* 20 cent., *Izidor Morar* 20 cent., *Zaheu Murășan* 25 cent., *Iacob Popa* 40 cent., *Lucreția Popa* 20 cent., *Petru Tomaș* 25 cent., *Martin Alzner* 50 cent., *Nicolau Ștefan* 20 cent., *George Wardeiner* 25 cent., *Ioan Pali* 20 cent., *Lazar Cazila* 25 cent., *Niculau Cazila* 25 cent. — Dzeu le răsplătească îmbelșugat.

Ca răspuns la aceste călduroase scrisori de incurajare, rugăm pe toți aceea, cari n-au pregetat a-și lua osteneala de a-ne scrie aceste și asemenea cuvinte frumoase de îmbărbătare, să primească sincerile și profunde noastre mulțămite. Iar când cartea

i-se îngrămădesc fără rânduială, și ea nu știe la ce gândește. Din când în când ochii i-se opresc pe fața feciorului. — „Iar se gândește! Oare la ce s'a gândi atâta fecior! — Auzi, Cruceo, de ce te tot gândești atâta?“

Dascălul tresare; ochii lui privesc blând, milos, spre bătrâna, apoi se închid. „De ce-a gândit? La ce-a gândit?“ Prea sunt multe, ca să le poată spune toate bătrânei — și poate nici el nu-și poate da seamă la câte a gândit și de ce? Iacă, îi place lui așa, să-și trăiască în gând lumea, ce era s'o trăiască în realitate. Dar bătrâna aceasta?... De ce-a trăit oare să mai vadă atâtea? De ce-a ajuns să-și lungească zilele cu o nădejde deșartă, amăgitoare? De ce?...

El privește la bătrâna, care se nita țintă în pământ, torcând. Pe pârte ceasul își poartă încet limba de metal, lovind rar... tic-tac... tic-tac... Pleoapele se ridică și se coboară iară-și, întinzând un văl subțire, fin, de-asupra luminilor. Gândul lui se oprește într'una la acela-și „de ce?“

Vântul suflă fioros, șuierând, clătănând ușa dela tindă, cari scârțâie în țipini. În sobă cărbunii se înviorază și se domolesc după întorsăturile vântului ce șuieră prin horn, ca doi ochi de jărătec, ce se închid și se redeschid în noapte. În curte, undeva în dos, cănele urlă prelung, îndurerat... În casă, mama nu mai poate dormi. A așipit puțin de cu sară; i-s'a părut că ande pe băiat chemându-o, și s'a trezit. Dar nu. Băiatul dormia liniștit, abia i-se putea auzi resuflarea... Bătrâna ascultă mult, mult, parcă că resuflă tot mai rar. Ieri a fost

părintele de l-a cuminecat și au vorbit mult la olaltă, dar așa de încet, ea n'a înțeles nimica; — și nici n'a ascultat; căci, doamne ferește... nu-i bine s'ascuți.

Bătrâna se scoală, pășește încet spre sobă și mai pune două lemne. Se apropie apoi de fereastă și privește afară. Nu e întunec; o lumină sură, întunecată, în care se văd ca movili pitite casele dinprejur. E lună, dar cerul e închis de pretutindenea de o pânză deasă de nori suri. Cănele urlă într'una, prelung, jalnic... Bătrâna deschide fereasta și-și scoate capul, — cănele a tăcut, a simțit mișcare.

„Cuțu, Bălan nea! Cănele aleargă schennând încet, scurt. Se înalță scâncind tot mai încet și linge mâinile bătrânei. Ea îl netezește pe cap, pe picioare. „De ce urlă, Bălan? De ce plângi? Ți-e urât? Și-l netezești pe pept, vorbindu-i într'una: Nu mai urlă, Bălan, nu mai plânge! Culcă-te aicea lângă fereastă, lângă noi.“ Cănele se lasă jos cu ochii țintiți la chipul sarbed al bătrâniei. „Așa!“ Dar cănele se lasă pe brânci, se ridică iară, și cu un urlet scurt, dureros, sfârșit într'un schennat suspinător, smuls pare-că fără voie din pept, aleargă spre fundul curții, începând iar a urla.

„Unde ești, Mamă?“ Bătrâna tresări dela fereastă, o închise iute și s'apropie de pat.

„Urlă Bălan, Mamă?“ Bătrâna cată cu ochii înlacrimați spre băiatul, care o privește blând, milos.

„Mamă, nu plânge“ — și bătrâna s'apleacă să-i sărute obrații palizi cari act n'a sunt stropiți de lacrimi; el o strânge la pept dureros, o sărută ferbinte, apăsat,

pe frunte; brațele-i cad apoi fără putere în lungul tronului.

— „Eu mă duc, Mamă... așa-i că Bălan o urlat?... Eu mă duc... dar să nu mai plângi. De ce să plângi?... Dă-ți-i muta în casa părintelui... eu, mă duc...“

... Bătrâna plângea cu hohot. În sobă cărbunii se înviorau și se domoliau, după întorsăturile vântului din horn. — iar ușa dela tindă scârțâia clătănă de șuierările plângătoare ale vântului.

... S'a stins acum și cea din urmă schinteie... în brațele mamei. — Sermanul Dascăl!

N. Ag.

Luptă pentru existență.

Trăim într'un curent materialist. Toată lumea aleargă în ruptul capului după averi și în locul averei, crește sărăcia și cu ea vazele și nemulțămirea, și se înmulțește numărul muritorilor de foame.

Unii își vând ocară și conștiință, ca să ajungă la o stare mai bună.

Alții își tradează neamul, pentru ca să câștige avere.

Alții își alungă din jurul lor părinți, frați, rudeni și amici, ca să poată ei trăi mai bine.

Un popor ține în sclăvie pe altul, ca să fie numai el.

noastră va vedea lumină, îi rugăm, să se conzidere și dâșii între factorii, cari au contribuit în o însemnată măsură la reușirea aceleia.

Totodată aducem la cunoștința tuturor celor interesați, că se va pune sub tipar cartea în luna venitoare, deci acei M. O. Dni preoți, cari ar dori să o aibă cartea aceasta, pe care cu cât o cetești mai mult, cu atât te însuflețești mai tare, să binevoiască a ne aviza cât de curund, ca să ne știm acomoda cu privire la numărul exemplarelor ce vom avea a le tipări.

Blaj la 17 Ianuarie 1906.

Simeon Gocan
președinte.

Silviu Poșiar
secretar.

CORESPONDINȚE.

Ceva despre „punerea în sicriu“.

Din Giurgeu.

Conciliul I. provincial sub Tit. VI. în cap. 5. (pag. 113), zice că: „Biserica îngrijită de regularitatea și maiestatea cultului divin, introducând și stabilind ceremonii apte spre a stîrni pietatea credincioșilor, a dispus, ca acele să se împlinescă în ord. sistematic; acest ord. a nu-l observa, nu se poate fără de scăderea cultului divin, și vătămarea autorității bisericești. Drept aceea sinodul înțucând încă odată studiarea diligentă și observarea esactă a prescrișelor tipicului, tuturor preoților și cantorilor puși în serviciul divin, pentru venitor decide, ca prin bărbați pricepători, să se compună un op. sistematic, în carele să se deducă cu precizie modalitatea împlinirii funcțiunilor, nu numai celor Arhieresti cuprinse în Archieratikon, și a celor preoțești, cuprinse în Liturgier și în Euchologiu“ etc.

Și unii să răscoală în contra patriei lor aprind. omoară și dărâmă tot ce le vine în cale. pentru ca să ajungă la bunăstare. Nu mai resbește baioneta, și nu glonțul, și statele zidesc mereu temnițe și case de nebuni.

Oamenii merg înainte pe calea apucată, căci „luptă pentru existență“.

Nu mai auzi decât vaete, suspine și nemulțămiri. — lumea întreagă îți pare o vale a plângerii.

Nebuni, mișei și nemernici! oprîți-vă! Unde mergeți?

V'ați greșit calea și nu veți ajunge la nimic.

De ce?

Nu mergeți spre țintă și nu aveți mijloace.

Ținta: este Dumnezeu.

Mijloacele: iubirea și credința.

Nikephor.

Cărți postale ilustrate,

cu vederi din Blaj.

Bucata 6 fileri. — Suta 5 cor. franco.

Cred că venitorul acela — pentru care decide conciliul compunerea unui op. sistematic, în care să se cuprindă modalitatea împlinirii funcțiunilor — de nu a trecut de mult, cel puțin e aici acum, fiind timpul suprem și lipsa extremă de opul numit. Căci durere, preoții noștri de ritul grecesc, au prilejul special de a-și forma fie-care rit și tipic, după placul propriu; despre ce să poate convinge ori cine asistând numai la o singură liturgie, pe care o sevârșesc mai mulți preoți din sate învecinate. Și e de însemnat, că în sevârșirea stei liturgii e mai puțină abatere, dară în celealalte funcțiuni sacre aproape fie-care sat își are datinile sale speciale. De se întâmplă, ca pentru înlocuirea vre-unui confrate, ești invitat în parohia învecinată, la îndeplinirea vre-unei funcțiuni, în locul prim trebuie să iai instrucțiunile de lipsă dela diacul local, căci altcum scandalizezi poporul. Cauza e, că la noi să comite abuz cu datinile. Fiecare preot își are datina sa. și dacă din întâmplare funcționează 10—20 ani în o singură parohie, din datină să face lege, și următorul vine în stare critică, căci ori susține datina, ba de multe ori chiar abuzul, învățând ritul dela diac, (și atunci e superfluu a mai propune în teologie ritul și tipicul), ori nu observă datina, și atunci vine în conflict cu poporul, fiind lucru cunoscut, că românul ține foarte mult la datinile lui.

Conciliul înculcă observarea esactă a prescrișelor tipicului, dară aceasta devine un lucru iluzoriu, dacă preotul e legat loco primo de datinile locali; fiind de însemnat, că dacă ne-am ținea de toate datinile remase din bătrâni, chiar noi preoții am propaga în foarte multe cazuri superstițiunea. De aceea nici nu să poate susținea afirmațiunea, că preotul ar fi obligat a observa toate datinile locali.

E drept, că și datina are valoare de lege, dară când? Atunci când în nenumerăți ani, din partea mai multora (succesive), la toate ocaziunile s'a observat, având cunoștință despre ea superiorul înzestrat cu putere de a o cassa, fără de a face aceasta, și când datina nu e în contra credinței.

Dacă am cerca toate criteriile la datinile existente la noi, cred că celea mai multe n'ar trebui să le observăm.

După aceste observări generale să vin la obiect.

După cum ni s'a propus în teologie, după rubricile Euchologiului și după praxa ce să observă la Blaj (care praxă ni s'a recomandat de normă în îndeplinirea funcțiunilor, din partea mai marilor), la noi „rânduiala“ înmormântării care stă în Euchologiu să îndeplinește întregă deodată, nefiind prescriș ca la rom. cat. a face deosebit în ziua antecedentă a înmormântării, „punerea în sicriu“.

În biserica apusană, „punerea în sicriu“ este o rămășiță din datina de demult, după care cadavrele repansaților să duceau cu solemnitate în biserică, unde preoții și credincioșii cântând psalmi și rugându-se priveghiau lângă mort. (Dallos J. A kath. kultusz szelleme. T. I. pag. 281). Eșind din uz ducerea morților în biserică, s'a introdus punerea în sicriu, care ca o datină universală e obligatorie pentru toți preoții de rit latin.

E drept că și Euchologiuul nostru zice, că „luând trupul mortului merg la biserică...“

cadavrul să pune în foisor“ unde ar trebui să se facă prohodul; dar aceasta nu se observă, numai poate în foarte puține locuri; iară în schimb nici punerea în sicriu nu s'a introdus, ca o datină universală.

Pentru aceia, cari poate nu cunosc această datină, observ, că la punerea în sicriu merge preotul în presara înmormântării, și îndeplinește cam jumătate din „rânduiala“ prescrișă în Euchologiu, și anume: începutul îndatinat, psalmii prescriși (stările), până la trop. „Odihnește Mântuitorul nostru“, cetind 2—5 evangeliile dela înmormântarea preoților. În ziua următoare îndeplinește celealalte prescrișe ale Euchologiului.

Eu venind în o parohie, nu s'aplicat a observa această datină. din mai multe motive, din cari amintesc următoarele:

E drept că datina asta s'a introdus de mult, dară s'a practizat în forma asta numai de un singur preot; și unul singur după părerea mea nu poate face o datină obligatorie; căci atunci și eu pot să fac o datină nouă, și dacă din întâmplare funcționez în o parohie 20—30 ani, datina devine lege, care obligă și pe următor.

Iară aceasta nu cred să o susțină cineva.

E de însemnat, că în nici o parohie românească învecinată nu se observă această datină în forma asta, ceea ce semn învederat. că la poporeni noștri numai dela rom. cat. s'a primit, trăind amestecați cu ei.

Nu s'a observat la toate ocaziunile, mergând preotul numai la aceia, cari anume îl poșteau la „punerea în sicriu“. — Eu cred, că datina care are valoare de lege, trebuie să se observe la toate ocaziunile.

Iară că superiorul competent ar fi avut cunoștință despre aceasta datină, aceea o trag la îndoială.

E drept, că biserica tolerează mai multe datini, dacă din cassarea lor ar urma reu mare pentru biserică, d. e. lăpădare de credință ș. a. Dară aici nici o cauză de aceasta nu subversează.

Din aceste, și alte motive mai ponderoase, dar de caracter local, nu s'aplicat a observa această datină.

Și acum vin a întreba pe On. confrăți preoți, că:

1. Observă-se această datină și în alte comune din Arhidieceză?

2. De când? și în ce formă să îndeplinește?

3. Să face și la cei tineri, ori numai la bătrâni?

4. Dator este preotul a-o observa?

Dacă se va dilucida în cât-va chestia pe cale aceasta, atunci eventual s'ar putea pune întrebare la locul competent, ca de acolo să auzim glasul decisiv, și eventual îndrumările de lipsă, că dacă suntem datori a face „punerea în sicriu“, atunci ce să îndeplinim, ca așa să fie ceva uniformitate, iar dacă nu, atunci unitatea ritului nostru, — până când vor fi și numai doi preoți — e un „pium desiderium“. După cum e uniformitate în săvârșirea funcțiunilor în biserica apusului, oare n'ar putea fi și la noi?

Începutul trebuie să fie cassarea mai multor datini, și edarea urgentă a opului numit în conciliul provincial.

V. G.

REVISTE.

Budapesta. Evenimentele zilei sunt audiențele ministrului președinte Fejérváry la Majestatea Sa. Aceste audiențe sunt comentate în diferite chipuri.

Chipul cel mai înspăimântător, ca comentariu este, că Majestatea Sa și-a dat învoiala, ca Fejérváry să disolve parlamentul, fără să dispună o nouă alegere în timpul prescripției de trei luni.

Pe calea aceasta cugetă guvernul că va înfrânge coaliția.

Războiul vamal cu Sârbia a fost declarat în 24 crt. Spiritele în Belgrad sunt foarte agitate. Ei încă nu-și dau samă de pierderea, ce o vor suferi prin închiderea graniței. Ungaria încă va suferi mult, pentru-că vitele din Sârbia ușurau neșus de mult piața de carne. Cei din Budapesta au ținut sfat și au rugat pe ministru să intervină, să fie deschise pentru vite granițele dinspre România.

Viena. Milioanele de Ruteni robi economici alintatei aristocrației poloneze din Galiția, și storsți până la sânge de lipitoarele din Galiția, încep să se ridice și să deie sămânță, că și ei trăiesc.

Ceea-ce li-să face Polonilor în Rusia și Germania, aceea-și fac ei în Galiția, sprijiniți fiind de guvernul nemțesc.

Reforma electorală anunțată de guvernul austriac, a făcut să revie speranțele nefericiților desmoșteniți dela ori-ce drept civil.

Mitropolitul Rutenilor cu alți doi episcopi, s'a prezentat în audiență la Majestatea Sa, care a răspuns cu bunăvoință, zicând că reforma electorală, pe care o va prezenta guvernul său, va țineă cont de drepturile și interesele tuturor popoarelor, și prin urmare și de ale Rutenilor.

Cere însă, ca membrii delegației să influențeze poporul de a se feri de manifestațiuni de neîncredere, că aceste nu duc la pace, ci la înăsprirea contrastelor de naționalitate.

Noutăți.

Întru mărirea lui Dumnezeu. Pentru biserica din Cergizel, s'an primit dela următorii credincioși duși în America: Teodor Cioban din Cergizel 10 cor. Vasile Cioban din Cergizel 10 cor. Ioan Crețiu din Cergidul-mare 10 cor. Vasile Rus din Vidrasen 10 cor. Suma 40 cor. Dumnezeu să le respălătească cu darurile sale cerești. Cergizel, la 14 Ianuarie n. 1906. — *Eugen Răduț*, preot.

Dar preafnalt. Majestatea Sa a dăruit 400 cor. pentru biserica din Aiton, distr. Coșocna.

Pentru biserica din Cluj. De sf. Sărbători, biserica din Cluj a primit un dar de 1000 cor. dela cunoscutul filantrop Stroe Beloescu, în amintirea repausaților părinți. Și această bucurie a venit chiar pe timpul, când curatoratul a cumpărat, ca loc de biserică, done case din piața Széchenyi. — Dumnezeu să ajute!

De neorezut. Ioan Rusu Șirianul, a fost aflat nevinovat de tribunalul din Orade, pentru acuza de agitare prin publicația sa „Românii din statul ugar”. tipărită la București, și chiar și ordinul de confiscare a cărții, a fost nimicit.

— Curtea cu jurați din Budapesta a absolvat pe dl Brăuțiu și dl Rodina de acuza de agitare prin tipărirea broșurei „Adunările populare în Banat” și doi articoli publicați în „Poporul român”.

Cununa neperitcare. În loc de cununa peritoare pe coșciugul defunctului *Teodor Vándor*, au contribuit pentru Biblioteca școlii de fete: Gavriță Precup, prof. 3 cor. Etelele cl. III. civ. 2 cor. și Elena Sântion, prof. 1 cor.

— „Revista Bistriței” a reapărut în editura și sub redacția dnl G. Matheiu, având în comitetul redacțional pe dnl Dr. Dion. Loghin, C. Negruțiu, Dr. Victor Onișor, T. A. Bogdan, Mateiu Șirlinean și Emil Chiffa. Dorim reînviatului confrate îndelungă viață. „Revista Bistriței” va apărea în fie-care Sâmbătă, și costă 8 cor. la an.

— **Dela Năsăud.** Guvernul a aprobat ajutorul de 400 mii cor. votat de administrația averii granițelor, spre a ridica un conviet pe lângă gimnaziul din Năsăud. „Rev. Bistriței” aduce știrea, că la primă-vară se va începe edificarea liniei ferate prin ținutul Năsăudului, lucrările pregătitoare fiind în curs.

— **Foaie românească în America.** Simpaticul nostru confrate *Dr. Epaminonda Lucaciu*, cu începerea dela 1 Ian. n. scoate un periodic săptămânal intitulat „Românul”, ca organ al Românilor din America de Nord. Nr. 2 are și o icoană, ce reprezintă pe Maica sfântă cu pruncul Isus. Și până ne vom ocupa mai din adins cu această foaie nouă, trimitem confratelui îndepărtat toate urările de fericire și bucurie pe pământul străin.

Fondurile arhidiecezane. Se cuitează primirea următoarelor contribuții:

Masa studenților, a primit 12 cor. colectate cu prilejul unei conveniri familiare, dela Petru Pop și Vas. Pop, câte 2 cor. Ioan Pop, Iuliu Lobont, Ioan Lengyel, Delacrasna, N. N. Eul și Dr. A. Bojtor, câte 1 cor. Victor Achim 60 fil. și Ioan Chira 40 fil. — Colectați de Simeon Opriș cor. 16 40. — Întru amintirea repaus. Gregoriu Ordace, cor. 10. dela Simeon Corvin sen. și cor. 10. dela Simeon Corvin jun.

Colecta Crucerului, a primit cor. 10. din parohia Bucium-șasa.

Blaj, 26 Ianuar 1906.

Cassa centrală arhidiecezană.

Masa studenților din Brad. Estragem din un apel, ce ni-se trimite, următoarele pasaje: „Fondul gimnazial bine administrat și alimentat de bărbați conști de importanța culturii adevărate pentru un popor rămas în multe privințe îndărăptul altora, a crescut la suma întreită față de trecut, așa că a făcut numeroase înorii reclamate pe spiritul timpului modern. S'an înființat fonduri speciale pentru îngrijirea de școlari bolnavi, premiarea celor vrednici, nutrirea celor săraci, ajutorarea profesorilor întru a-și continua calificația specială, etc. Tnate acestea s'an creat și sporit din munificența, iubirea de jertfă a publicului român, îndeosebi a institutorilor de economii și credit române. Deoarece și în anul aceluși expirat am primit frumoase daruri dela „Albina”, „Victoria”, „Crișana”, „Ardeleana”, „Doina”, „Auraria”, etc. precum și dela fruntași, cari știu apretia puterea științei, din Arad, Blaj, Brașov, etc. deoarece avem speranță, că aceluși va trebui să sfințim un modest lăcaș, în care să dăm filor sărmani, dar vrednici, din popor și inteligență, pe lângă prânz gratuit, și o îngrijire morală și spoială mai aleasă: când exprim profundă mulțumită tuturor corporațiilor și indivizilor cu interes față de înaintarea noastră culturală, rog totodată pe toți binefăcătorii și sprijinitorii culturii noastre, să contribuie și în viitor cu denariul curat,

rezultat din prisosința ori agonisita anului expirat, pentru sporirea fondului „Masa studenților” dela gimnaziul public român gr-or. din Brad, și prin aceasta la luminarea și înaintarea neamului nostru. Dumnezeu se binecuvinteze inimile nobile și toate jertfele lor curate! Brad, 17/30 Decembrie 1905. — *Diracțiunea gimnazială.*

Teatru. Trupa teatrală maghiară de sub direcția dnl Miklósy Gábor, dă reprezentațiuni în sala hotelului „Univers”. Remarcăm piesele: Csöppség, Ember tragédiája, Iános Vitéz, ș. a. Dar mai mult place jocul directorului, a dnl I. Rezső, doara Uti Gizella, doara Fehérváry Etus și ifj. Gáspár Jenő.

Aviz. Tinăr român, absolut de școalele comerciale, cu examen de maturitate, poșezând afară de limba română, limba maghiară și germană în scris și vorbire, exercițiu în scrierea cu mașina și oare-și care praxă în afacerile advocaționale, caută aplicație la un institut românesc sau într'un birou resp. în cancelarie advocațională pe lângă condițiuni modeste. Adresa la administrație.

Necrolog † *Ioan Sándor*, preotul nostru din Szt.-Ezsebet, după un morb scurt, a repausat la 9 Dec. 1905, în etate de 37 ani, anul 11 al preoției.

† *Sofia M. Montani* nasc. *Almășan*, preoteasă văduvă din Tirmia-mare, după împărțasirea cu Ss. Sacramente ale muribunzilor, a adormit în Domnul, la 7 crt. în al 82. an al vieții și al 31. al văduviei sale.

† *Florica Blășianu* n. *Porea*, văduvă preoteasă gr.-cat. mama preotoputului din Săcărâmb, după o suferință de 3 zile, pregătită creștinește, în etate de 81 ani și-a dat biândul ei suflet în mâna Creatorului, Duminecă în 14 Ianuar 1906.

În veci amintirea lor!

Posta redacțiunii.

Confracților dela „Tribuna”. Dacă sub titlul „două păreri” a-ți făcut loc și curiosului răspuns al „Gazetei”, credem, că ar fi just, să publicați și scurta noastră reflexiune. O și așteptăm.

I. F. Nici nu știam că ești și poet. Pagubă nu mai, că nu publicăm astfel de versuri. Multe salutări! Ceva ai uitat. Îți aduci aminte?

Cuvântul EMULSIUNE

e numele unei amestecături din unsoare și apă. Dacă însă să amestecă cu lapte sau smântână să naște așa numitul unt de emulsiune.

După emulgarea lui SCOTT, uleiul de ficat de peste occură în circulație în forma aceasta de emulsiune, în chipul acesta să poate mânca și mistui ca și laptele, a cărui putere de nutriție și vindecare îl potențază în mare măsură.

Pescarul cu batogul cel mare în spate e garanță procedurii veritabile a (4)

Emulsiunii lui Scott.

Să poate afla în ori-ce apotecă.

Trimitându-se 75 fileri, și provocându-se la „Unirea”, primește fie-care franco o sticlă de muștră dela Dr. BUDAI EMIL,

„farmacia orașului”
BUDAPEST, IV., Váci-utca 34/50.

Prețul unei sticle originale costă 2 cor. 50 fil.

(5) 1-2

AVIZ

Să vinde din mână liberă în Veza o casă cu 3 chilli și o culină de vară cu toate superedificatele.

AVIZ!

Se află de vânzare:

napi de nutreț

maja metrică cu 1 coroană.

EMIL VLASA,
proprietar.

(2) 3-3

Sâncel.

PARTE SCIENTIFICĂ-LITERARĂ.

Hipnotizmul.

(Continuare).

Articolul V.

Explicarea fenomenelor hipnotice superioare.

Înainte de toate oare există fenomene de acestea?

În articolul al treilea am fost văzut o mulțime de medici, cari admit existența lor. Acolo au fost: Vizioli, Lombroso, Cervello, Zanardelli, Luys, cazul Ellei Salamon, Dalton, revista „Pantheon de l'industrie“, „Annales des sciences psychiques“, „Proceeding of the Society for psychical Research“, Gurney, Myers, Podmor. etc. La acestia aș mai putea adăuga pe Dr. Ochorowicz; o societate, ce s'a fost întemeiat cu acelaș scop în Statele-Unite, sub prezidența președintelui republicii de pe atunci, Henric Sidgwick, profesor la universitatea din Cambridge, etc. Toți aceștia erau bărbați de știință, și prin urmare nu puteau să mărturisească existența faptelor hipnotice superioare, dacă nu ar fi fost convinși despre adevărata lor. Ba unii din ei au fost materialști patentati, cum e Cesare Lombroso. Cu toate acestea, el admite fenomenele superioare, le apară înainte congresului medical din Padova (1887), spune¹⁾ că le-a văzut el cu ochii (transmiterea cugetelor, transpunerea simțurilor), și cere să le explice pe cale materialistică.

Alții din contră neagă existența acestor fapte, și zic, că chiar și dacă s'ar dovedi existența lor, tot n'ar trebui să se admită ca fenomene hipnotice, ci ca fenomene spiritice. De tagma acestora se ține, de ex. Dr. Giuseppe Lapponi²⁾; Dr. Bernheim, care în op. său citat (pag. XV) neagă, că ar exista sugestia mentală, transmisiunea cugetului la distanță, halucinațiuni de presentimente; Meric, și alții. Ne spun mai departe, că toate fenomenele superioare, câte se istorisec, ori au fost înșe lăciuni de scamatori, ori nu sunt dovedite cu toată critica. S'au făcut mai multe experimente, zic ei, ca să se constate existența fenomenelor hipnotice superioare, dar fără succes. Așa de ex. Dr. Burdin, dase la timpul său (1837), facultății de medicină din Paris, un premiu de 3000 frcs., pentru acela, care ar fi putut ceti fără de ajutorul ochilor. S'au prezentat, ce e drept, vre-o câți-va inși, dar toți au fost înșelători. Premiul a rămas neconferit. — Tot așa a făcut și în Anglia un anumit Simpson. El pusese în o cassă o bancnotă de 500 frcs., cu scopul, ca să i-se dea aceluia, care va putea ceti numărul ei serial; dar nime nu s'a aflat. — În ce privește efectul medicinelor neluate de bolnav, încă s'au făcut experimente. La raportul lui Dr. Luys, din 3 August 1887, care spunea despre unele cazuri de acestea; facultatea de medicină din Paris, a emis o comisie de 4 inși, ca să cerce. Comisia a mers la farmacie și a umplut 16 sticlucțe cu diferite medicini, și încă așa, că nime n'a știut despre conținutul lor. Pe șase dintr'însele le-au învăluit în hârtie, și apoi le-au aplicat pe toate. Efect n'au avut, decât numai una, dar aceea era goală. S'au mai făcut după aceea și alte experimente, dar tot fără rezultat. — Faptele de transpunere de simțuri, zic ei, au fost înșelăciuni. — Fenomenele acelea, de a ceti gândurile celor prezenți, de a cunoaște lucrurile, ce se petrec în depărtare, le ascriu istețimei unora, și halucinaării altora. În fine în ce privește fenomenele referite de societățile acelea, susțin, că nu sunt dovedite pe deplin. Multe din ele, consistă în apariții, ce le-ar fi făcut în oara morții anumite persoane la cunoscuți, neamuri ori prietini, și astfel nu se pot cerceta.

Dar cu toate acestea s'ar părea că fenomenele acestea superioare există. Căci din nesuccesul experimentelor făcute de medicii contrari fenomenelor superioare numai atâta rezultă: că lor nu le-a succes să vadă sau să constate fenomenele hipnotice superioare. Nu rezultă însă și aceea, că medicii de mai'nainte încă nu le-ar fi experiat. Pentru că aceia încă sunt bărbați de știință, și ca atari, nu pot primi de bani buni ori ce lucru, fără să se fi convins despre adevărata lor. Ba mai mult, fiind unii din ei materialști, ar fi fost în interesul lor să nege existența astorfel de fapte. Dar ei nu o fac aceasta. Din contră admit existența lor, și vreau să le explice, deși în mod ridicol; prin urmare ei au trebuit să fie pe deplin convinși despre existența faptelor acelora.

De almintrea nouă puțin ne pasă, că oare faptele acelea

superioare sunt ori nu sunt. Scopul nostru nu este să cercetăm existența lor, ci, de cumva există așa pe cum se spun, să le cercăm explicarea.

Înainte însă de ce ne-am spune părerea, trebuie să facem observarea, că fenomenele hipnotice superioare nu sunt toate pe o formă de uimitoare. Căci sunt unele: *transpunerea simțurilor*, *vederea clară sensitivă* (clairvoyance), și *efectul medicinelor din depărtare*, cari nu sunt *absolut* cu neputință pentru puterile fizice, așa, că să ne facă să recurgem la puteri peste fire, în mod vădit. Dar de altă parte nici nu sunt așa de limpezi, încât să le putem primi cu ochii închiși de *fapte curat naturale*, pentru că nu se pot explica destul de bine. Fenomenele acestea, trei la număr, noi le numim: *fenomene hipnotice mijlocii*. Și de ar voi cineva să le numere între fenomenele naturale, numere-le. — Sunt însă alte fenomene hipnotice, ori cel puțin fenomene îndeplinite de persoane hipnotizate, — decumva sunt adevărate, — cari nu se pot explica de locul locului pe cale naturală, fiind că lipsește cu totul proporția dintre cauză și efect. Acestea sunt *fenomenele hipnotice superioare*.

1. Luăm mai întâi *fenomenele hipnotice mijlocii*.

a) *Transpunerea simțurilor*. Aceasta, pe cum am văzut consistă într'aceia, că hipnotizatului nu mai simte lucrurile cu organele corăspunzătoare, să vadă de ex. cu ochii, să audă cu urechile, etc; ci vede cu ceafa ori cu genunchiul, aude cu tălpile ori cu mâinile, etc.

Acestea însă, nu se pot admite cu toată siguranța, ca fapte curat naturale.

α) Pentrucă, pe cum ne spune filozofia și științele naturale omul nu poate să perceapă însușirile lucrurilor, fără să aibă organele sensitive corăspunzătoare. Așa de ex., ca omul să vadă e de lipsă ca singuraticile puncte ale obiectului vizibil luminat să formeze pe retina ochiului imaginea obiectului aceluia. Se recere apoi ca imaginea aceasta să fie condusă de nervul optic până la centrul senzațiunilor, unde să poată fi cetită de imagirativă și înțeleasă de facultatea intelectuală. Iar dacă lipsește vre-una din condițiunile acestea, vederea e imposibilă. Martoră ne este experiența, carea ne învață, că orbii nu văd, surzii nu aud, mușii nu vorbesc, pentru că le lipsesc organele corăspunzătoare.

β) Pentrucă explicările date de hipnotiști nu pot să susțină critica. Hipnotiștii materialști au vrut să explice fenomenele acestea de transpunere de simțuri, pe cale naturală, și încă materialistică. Explicări tare confuze. Unii, de ex. Lombroso, le explică așa, că ne spun, că senzațiunile le efeptuește centrul nervos din pătura corticală.¹⁾ — Și aceasta o arată ei așa, că ne spun, că dacă se alterează pătura corticală, se alterează și senzațiunile. De aci deduc, că dacă așa stă lucrul cu pătura corticală, fiind că omul în hipnoză este de totului tot sensibil, se poate întâmpla, ca el să perceapă cu un simț, fie cât de cât, însușirile proporționate altui simț. Percepțiunile, ori mai bine zis senzațiunile acestea apoi vor fi întărite și regulate în centrul nervos al păturei corticale. — Pentru întărirea explicării acesteia, aduc și exemple dela unele animale inferioare, la cari „văzul s'ar confunda cu pipăitul.“

Dar explicarea aceasta nu poate sta. Căci fie simțul cât de sensibil, el nu va putea simți însușirile proprii altui simț. El va putea să simțească numai însușirile proprii, las să fie și mai neînsemnate. Așa de ex. tactul va putea să simțească frigul ori căldura, ce e moale ori aspru, fie cât de neînsemnat, dar nu va putea să simtă, de ex. o pictură. Pentrucă între aceasta și între frig ori căldură e o distanță înfinită, după ce nu sunt însușiri sensibile de aceeaș specie. Și apoi lipsește retina, pe carea să se formeze imaginea. — Exemplul, în fine, citat din animalele inferioare, încă nu stă. Pentrucă la animalele acelea văzul nu se confundă, ci se suplinește prin pipăit. Și aceasta nu e nici o mirare, pentrucă animalele acelea, tocmai fiindcă sunt tare inferioare, n'au lipsă de văz, pentrucă elementele de traiu le află pe toate în jurul său, și nu trebuie să aleagă între dănele, ca astfel să aibă lipsă de văz. Puțina mișcare, ce o fac, încă nu pretinde facultate vizivă, căci se pot îndrepta și prin pipăit, care va fi mai perfect de cât la alte animale, pe cum se întâmplă aceasta și la orbi.

(Va urma)

¹⁾ La Tribuna giudiziaria din Neapol nrul din 20 Februarie 1892.

²⁾ Ipnotismo e Spiritismo. Roma, 1897, pag. 83, 140, 154—155, 212.

¹⁾ Pătura corticală este o pătură de materie sură, carea constituie suprafața creierilor. Ea s'ar putea numi și scoarța creierilor.

Dare de samă și mulțumită publică.

(Continuare și fine).

Georgiu Cadar din Șeușa 5 cor. Ioan Cadar din Șeușa 5 cor. Georgiu Pasteu din T. Santou 10 cor. Gregoriu Ziroba din T. Santou 5 cor. Gavrilă Molnariu din T. Santou 10 cor. Demetriu Butean din Cehal 20 cor. Ioan Erdei din Moara Băuși 6 cor. Ioan Marmeaș din Santou 5 cor. Petru Fazakas din T. Santou 8 cor. Georgiu Pastean seu. din T. Santou 10 cor. Vasiliu Pastean din T. Santou 5 cor. Lica Lemac din T. Santou 10 cor. Ioan Groza din T. Santou 6 cor. Vasiliu Pop din T. Santou 5 cor. Vasiliu Marian din Șeușa 5 cor. Mihail Onac din Moara Băuși 10 cor. Georgiu Nagy din Cean 5 cor. Nicolae Cioroș din Cehal 4 cor. Székely Sámuel din Cean 4 cor. Ioan Cucusa din T. Santou 4 cor. Georgiu Ghe-regi și soția din Sanislau 4 cor. Terezia Veres din Sanislau 4 cor. Georgiu Darna din T. Santou 3 cor. Ioan Achim din T. Silvaș 3 cor. Georgiu Szabó din Șeușa 3 cor. Georgiu Rebeleş din Bagea 3 cor. Ioan Petrovița din T. Santou 3 cor. Georgiu Nagy din T. Santou 3 cor. Vasiliu Főlesiu din T. Silvaș 3 cor. Vasiliu Simon din T. Santou 3 cor. Gavril Uglai din Giungiu 3 cor. — Nenumerați credincioși veniți la sfințire cu 1 și 2 coroane, au contribuit 201 cor. 60 fil. Tot cu aceasta ocaziune la petrecere a surasolvit dl Vasiliu Oros, pretore în Tasnad 4 cor. 20 fil. Dela Rramul dn vicar Coriolan Ardelean din Carei, s'a primit 1 cor. dela dl Gavril Kındriș, curator în Carei 1 cor. Din America prin zelosul creștin Vasiliu Darna, ca colectă dela mai mulți credincioși, s'au primit 200 coroane. — Numele tuturor dăruitorilor se va induce în protocol, ce după datină se perlege spre perpetuarea memoriei binefăcătorilor în fiecare an odată anume în Dumineca cea din urmă a anului, implorând întru rugăcinne dela Dumnezeu, îndurare, iertarea păcatelor și vecinicul repaus sufletelor deja repausaților, binefăcători — pe cum și îndurare, îndelungă viață, pace, sănătate și binecuvântare cerească peste binefăcătorii cei vii! — De odată ne simțim datori a aduce laude curatorului Ioan Supuran și credincioșului Gavrilă Pop, cari pe lângă străduință fără seamăn, cu îngrijirea edificării bisericii au jertfit fie-care, din avutul lor din prisosință, pentru mărirea lui Dumnezeu. Tuturor acestor buni creștini binefăcători ai sfinte biserici din parohia T. Silvaș li-se aduce și pe această cale cea mai ferbinte mulțumită, dorind dela bunul și înduratul Dumnezeu să le respătească însușit, și se le facă parte de bine, atât în lumea aceasta, cât și în cealaltă!

Dat în T. Silvaș, la 18 Dec. 1905.

Patriciu Lobontiu
preotul local.

Georgiu Szilágyi
manipulantul fundației
bisericii noue.

Mulțumită publică.

— Adaus. —

Cătră suma raționată în „Unirea“ (Nr. 50) de cor. 717-14, au mai contribuit în favorul clopotelor din biserica subscrisului, următorii dăruitori generoși:

1. Escelența Sa Episcopul Majláth, Alba-Iulia 5 coroane.

2. Revrs. Moise Neș, canonic, Oradea-mare 4 coroane.

3. Parohia Csenger-Ujfalú: On. Ioan Szabó, paroh 2 cor., proprietarii 9 cor. 45 fil. = 11 cor. 45 fil.

4. Parohia Oláh-Gyűfű: On. Corneliu Ghitta, paroh 2 cor., poporeni 2 cor. 10 fil. = 4 cor. 10 fil.

5. Parohia Simánd: On. Ales. Brâncovean, preot 1 cor., poporeni 14 cor. 60 fil. = 15 cor. 60 fil.

6. Parohia Gálos-Petri: On. Nicolau Botta, paroh 2 cor.

7. Parohia Pișcolt: Dnele Cornelia Sălăgian, văd. Ioan Murășan și Rozalia Kirvai, câte 1 cor., poporeni 11 cor. 60 fil. = 14 cor. 60 fil.

8. Parohia Veresmart: On. Pamfil Oșian, paroh 2 cor., poporeni 14 cor. = 16 cor.

9. Parohia Nagy-Károly: Rramul Coriolan Ardelean, arhidiacon 3 cor.

10. Ilustrissimul Dn Dr. Demetriu Radu episcop diecezan 25 cor.

11. Cassa diecezană 25 cor. La olaltă = 125 cor. 75 fil.

S'a colectat până în prezinte de tot 717 cor. 14 fil. plus 125 cor. 75 fil. = 842 cor. 89 fil.

Bunul Dumnezeu să răsplătească fapta generoasă și a acestor dăruitori maritimși — așa, cum numai Dumnezeu știe respălăti faptele bune! Să trăiți mulți, mulți ani fericiți!

Hosszú-Pályi, 1 Ianuar n. 1906.

George Hubo
paroh gr.-cat.

Bibliografie.

A'apărut:

„Făt-frumos“. Revistă Literară. Anul II. Nr. 8—9, cu următorul cuprins: A. C. Cuza, Naționalitatea în artă (urmare). — A. Măndru, Strigăt (poezie). — I. A. Brătescu-Voinești, Pniul (schită). — N. Gane, Infernul (traducere). — D. Nanu, Mânia Hermionei (Andromaca-traducere). — E. Ciuchi, Veghere (poezie). — Em. Gârleanu-Emilgar, Odată! (fragment). — Fatma, Mireasă (poezie). — I. Soriciu, Pe la coliba mea (poezie). — I. Dragoslav, Cântec. — E. Cronica. — Abonamentul anual: În țară 6 lei. Numărul 50 bani. În străinătate: 8 lei. Numărul 60 bani. Redacția și administrația: Strada Speranței Nr. 34. Bărlad.

„Revista noastră“ Nr. 20, cu următorul cuprins: Acolo ești. Fruză verde (poezii) de Maria Cunțan. — Fără cuvinte. Pierdut-e tot în zarea tineretii, de Fatma. — În așteptare (nuvelă) de Laura Vampa. — Miron Costin (dramă) de V. C. Cosmovici. — Bohem (poezie) de V. Aramă. — Moș Crăciun de A. O. Maior. — Cântec de stea și Vădana (poveste) de Elena N. Voronca. — Martirii (roman) de Constanța Hodoș. — Un răspuns (poezie) de Leontin Iliescu. — Cronica literară de I Gorun. — Răspunsuri. Exemplarul costă 30 bani.

„Sămănătorul“ Revistă Literară. Anul V. Nr. 2.: N. Iorga, Ce este România în mișcarea culturii românești? — D. Anghel, Ciasuriile (poezie). — G. Coșbuc, Furtuna zice... (poezie). — Ecaterina Pitiș, Iarna (poezie). — G. Vălsan, Prima poezie (schită). — A. Stavri, Poet (poezie). — Ion Băr-

seanul. Sonet. — Z. Bărsan, Cântătorii de mărgăritare (poezie). — I. Scurtu, Băstinași și străini. — M. Paleologu, În taină (poezie). — V. Caraiivan, Aliman Voinicul (poveste). — Fatma, Unei moarte (poezie). Cronica: N. Iorga: Despre „Albina“. Scheii din Ardeal, „Școala“ din Cernăuți. Versuri de Victor Borilescu, „Amicul Tinerimii“ schițe din Olanda de I. T. Mera. Calendarul gospodariilor săteni. Povești de sărbători de M. Sadoveanu; „Archiva“. Trepte rupte de Demetrius. Revista generală a învățământului, „Viața literară“, etc. În supliment: Priveliște de iarnă (după Bonquet); Primblarea Iașilor la 1818, după Mac Michelet. (ilustrații). Numărul: în țară 20 bani, în străinătate 25 bani. Abonamentul: în țară 10 lei pe an. În străinătate 12 lei pe an. Redacția, Strada Buzzești Nr. 42. Administrația: Str. Regală, 6 (Tipografia „Minerva“).

A apărut:

Lucian Bolcaș: Năvăliri Barbare.

Nuvelă.

„Luceafărul“

Institut tipografic și de editură:
BUDAPESTA.

Se poate comanda dela autor: Buda-
pesta VII. Izabella tér 3.

Prețul 1 cor. + 10 bani porto postal.

Luceafărul

Institut de arte grafice și editură, Budapesta
IV, strada Meluar Nr. 10.

Editează:

„Luceafărul“

revistă pentru literatură și artă, cea mai răspândită și îngrijită revistă ilustrată românească. Apare de 2 ori pe lună, având de colaboratori cei mai distinși scriitori români.

Directori: A. Ciura, O. Goga, O. C. Tăslăuanu.

Abonament:

Ediția simplă: Ediția de lux:

1 an 12 cor. 1 an 20 cor.

6 luni 6 cor. 6 luni 10 cor.

Pentru preoți săraci, învățători și studenți:
1 an 7 cor.

„Nue lușă“

revistă umoristică și satirică ilustrată. Apare în mărime de cel puțin 12 pag. ilustrate bogat.

1 an 8 cor. 6 luni 4 cor.

Pentru preoți săraci, învățători și studenți:
1 an 6 cor. 6 luni 3 cor.

Volume ed. „Luceafărul“

O. GOGA: Poezii 2 cor. — fil.
(ed. de lux) 3 „ —
I. AGĂRBICEANU: Dela Tară 1 „ 50 „
I. CIOCĂRLAN: Traiul nostru 1 „ 50 „
A. CIURA: Icoane 1 „ 20 „
Z. BĂRSAN: Ramuri 2 „ — „
M. GORKII: Nuvele 1 „ — „
RÉVAI K.: Coșbuc költeményei 1 „ 50 „
— Porto pentru 1 volum 10 fil. —

„Illustrate“ cu motive românești, seria de 20
bucăți 1 cor. 20 fil. franco.

„Concepțiunea Mariei“ — „Madona Siciliană“,
două tablouri artistice, franco, 1 cor.

Cumpărați!

Cumpărați!

„Calendarul Unirii“ pe anul 1906.

ediția, care costă 30 fil. + 10 fil. porto.

Ediția avută s'a epuisat.

Poșta Administrației.

Am primit și cuităm abon. dela:

V. M. Orade pe 1906 s-m. 1-im. Csegöld pe 1904. Almosd pe timpul din 1/X 1905 până în 1/X 1906. X. Y. in Z. pe 1901 sem. 2-le, 1902 întreg și 1903 sem. 1-im. I. H. Odorheiu pe timpul din 1/X 1905 până în 31/III 1906. G. H. Gherla pe 1-06. I. H. Gherla pe 1906 sem. 1-im. Zau pe timpul din 1/VI 1903 până în 1/VI 1905. — Abonamentul s'a început în 1/VI 1899; iar plăți s'au făcut până acum: în 15/VII 1901. în 28/V 1902, în 11/III 1904, 14/II 1905 tot pe câte un an. și acum în 2/I 1906 pe doi ani. Sân-Petru (tr. Pogăceaua) pe 1906. Milașul mare pe 1899—1904. Oarda de sus pe pătariul al 2-le și al 3-le din anul 1901. — Binevoiește a-ne trimite ceva mai cu putere, pentru ca să se mai tu-putineze din restanță. Teuș pe 1905. Ighiu pe 1904 sem. 1-im. G. Bls. Oraștie pe 1906-sem. 1-im. E. Bă. Strigon pe 1906 s-m. 1-im. P. F. Cz. Roman pe 1906. K. H. Roșia pe 1904 sem. 2-le. Veteș pe 1905. Iba pe 1906. D. Ch. Făgăraș pe 1906. M. N. Orade pe 1906 Șiria pe 1905. Timișoara pe 1906 sem. 1-im. Lupeni pe 1906. G. P. Zombor pe 1906 sem. 1-im. Ceialalți bani s'au strâpus destinații ei lor. Hațeg pe 1906. Riușor pe 1906 Salva pe 1896. Binevoieți a-ne scrie în epistolă ceea ce doriți, căci de pe coupon nu am putut înțelege. Feldru pe 1906. Deda pe 1904 sem. 2-le și 1905 întreg. Supurul de jos pe 1905. Er-Szodoró pe 1905. Dubricsony pe Jan.—Marie 1906. G. B. Glod pe 1906 sem. 1-im. Krassó pe 1906 sem. 1-im. Silvașul de jos pe 1906 sem. 1-im. Grind-Cristur pe timpul din 1/IV 1903 până în 1/IV 1905. — Foata a fost abonată nu în 1/IV 1903, ci în 1/IV 1902. Prin plățirea din 6/VI 1905 s'a achitat anul 1/IV 1902—1/IV 1903; de aceea Vi s'a scris, că sunteți în restanță „incepând” din 1/IV 1903. I. J. Gherla pe 1906 sem. 1-im. N. Iklód pe 1905 Iuliu—August. Birevoieți a trimite și restul pe lunile Sept.—Decem 1905. Șinca vechi pe 1896 1905. Sângerul de câmpie pe 1905. Alföldu pe 1906 sem. 1-im. Doștat pe 1905. — Pe anul 1904 s'a plătit abon. în 6 Jan. 1905 și s'a achitat în posta adm. ceva mai târziu, când a putut se capete loc în foaie. Couaș pe 1904. — Cărțile sau trimis. Ciachi-Gârdu, mulțumim și chităm an. 1905. Asclieul-mare pe 1905. Brusturi pe 1905 și 1906. Cernuc pe 1904 și 1905. Checicheata pe 1905. Chechiș pe 1905. Chendrea pe 1905

Editor și redactor răspunzător:

Aurel C. Domșa

Senegin contra tusei, răgușelii, durerii de piept, ofticei, tusei măgărești, catarului astmei, greutății de respirat, lingoarei și tusei săci. **Vindecă sigur și repede.** Prețul 1 cor. 20 fil. și 2 cor.

Capsic unsoare. Contra durerii de oase, podagreii, reumatismului, răcelor, durerilor de cap, dinți și nervi, precum și scrintiturilor. (ele mai îmbătrânite boale le vindecă. Prețul 1 cor. 20 fil. și 2 cor.

Centarin. Contra morburilor de stomac, precum: lipsa de apetit, mistuirea rea, catarul și aprinderea de stomac; greață și vomarea, sgârșcirile cele mai grele. Leac sigur. Folosește și la curățirea sângelui. Prețul 1 cor. 20 fil. și 2 cor.

Kaljodsarsaparil. Mijloc excelent pentru curățirea sângelui la sișlis, morburilor tineretelor 1 sticlă 2 cor.

Laxbonbons. Închiderea scaunului e cauza diferitelor morbururi, pecum palpitarea de inimă, amețeli, dureri de cap și altele. Deci cine suferă de închiderea scaunului numai de cât se comandeză **Laxbonbons**, zaharele purgative, plăcute și dulci la luat. Prețul 1 cor.

Chemicale, drogue, legături și bandagerie chirurgice. Instrucție pentru prepararea diferitelor vinarsuri, liqueruri, rum și altele. Tenri russice, parfumuri, săpunuri, crem excelent pentru față și mâni. Articoli cosmetici, oleu pentru păr. Esență pentru picatul și întărirea părului. Apa de gură și dinți pe cum și prav. Ori ce fel de articol din bransă. Toate foarte ieftine. Faceți întrebare și vă veți convinge.

Cornel Demeter,

apotecar în Szászváros, în fața școalei Nr. 41.

(22) 8—10

Cruce sau stea dublă**electro-magnetică**

D. R. G. M. Nr. 88503.

Vindecă și înviorază pe lângă garanță: reumă, astmă, (respirație grea), insomnie, vijeirea urechilor, auzirea grea, epilepsie, nervositate, neapetit, gălbinare, durere de dinți, durere de cap, impotență, influență, precum și ori-ce morb de nervi. Morbosul, care nu se vindecă în timp de 45 de zile folosind aparatul de sub Nrul 88503, își reprimște banii numai decât. Acolo unde n'a folosit nici un medicament, cercați aparatul meu; sum convins despre sigurul meu aparat.

Prețul aparatului mare e cor. 6. — e de aplicat la morburii vechi.

Prețul aparatului mic e cor. 4. — e de aplicat la morburii mai ușore.

Spediția centrală de vânzare și trimite în țară și străinătate cu rambursă, sau dacă banii se trimit înainte.

SCHEFFER D. SÁNDOR

BUDAPEST, VIII, strada Bezeredy Nr. 3.

16 (38—52)

Gratuit:

o cumpenă de casă și o mașină de fier.

Din cauza imbulzei prea mari a marfei trimit în totă lumea renumita și de totă lumea plăcuta marfă din argintul de Mexico, și anume:

6 lingurițe, 6 furculițe, 6 linguri de masă, 12 lingurițe de cafea, 6 cuțite de desert, 6 furculițe de desert, 1 lingură pentru supă, 1 lingură pentru lapte, 2 luminări elegante pentru salon, toate din argint de Mexico

total 46 bucăți numai 6 fl. 50 cr.

Afară de acestea fie-care cumpărător primesce ca dar, și pe lângă garanță

o cumpenă de casă de o putere de 12 1/2 kgr.

Argintul de Mexico este un metal alb (și dinlăuntru) despre calitatea căruia primesc garanța pe 25 ani. Spedițiunea se face ori prin rambursă ori prin trimiterea banilor înainte.

SCHEFFER D. SÁNDOR,
BUDAPEST, VIII, strada Bezeredy Nr. 3.

— Pentru 5 corone —

trimit 4 1/2 chilo (vre-o 50 bucăți), bun și fin

© Săpun de toaletă ©

pregătit din: trandafir, ilie, viole, resedă, jasmîn, lăcrămiore.

Banii să se trimită înainte, ori se vor ridica cu rambursă.

Alexandru D. Scheffer,
Budapesta, VIII. Bezeredy 3.

La espozitiunea milenară în Budapesta de la 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătorie de clopote și fabrica de scaune de fer
— pentru clopote a lui —

Antoniou Novotny

— în Timișoara-Fabrie —

(24) 52—52

se recomandă spre pregătirea clopotelor noue, pe cum la turnarea de noi a clopotelor stricate, mai de parte spre facerea de clopote întregi armonioase, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provădate cu ajustări de fer bătut, construite spre a le întorce cu ușurință în ori ce parte, în

— clopotele găurite —

dată ce clopotele sint bătute de o lature prin aceea ce sint mântuite de crepare. — Cu deosebire recomand de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sint provădate în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, de cât cele de sistem vechiu, așa, că un clopot patentat de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai de parte se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătător, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut — ca și spre turnarea de toce de metal.

Preț-curanturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.